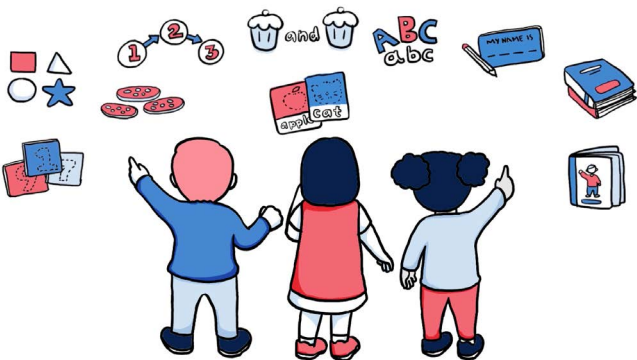

Sivi Lelei-taha ki he Kamata Kinitakāteni'

Ko ha fakahinohino ma'ae ngaahi mātu'á mo e kau tauhi'

Ko e Sivi Lelei-taha ki he Kamata Kinitakāteni' ko ha sivi ia 'i he siteiti' kotoa 'oku tokoni ki he kau faiakó ke nau 'ilo'i 'a e pōto'i laukonga mo laufika faka-Pilitānia 'a e tokotaha ako takitaha 'i he kamata'anga 'o e Kinitakāteni'.

'Oku kamata 'a e ako 'a e fānaú 'aki ha ngaahi pōto'i laukonga mo laufika tokamu'a, 'ilo mo e mahino na'e fakatupulekina mei he'enua fehokotaki mo e māmaní' mo e kakai 'i honau 'ātakai'. 'Oku kau 'i he Sivi Lelei-taha ki he Kamata Kinitakāteni' ha konga 'o e laukongá mo e laufiká pea 'oange ai ki he kau faiakó ha fakamatala ki he ngaahi mālohinga mo e ngaahi fiema'u fakafo'ituitui 'a e tokotaha akó.

'Oku poupou'i 'e he sivi' 'a e kau faiakó ke nau fa'ufa'u ha ngaahi polokalama fakafaiako mo fakaako 'oku langa hake 'i he me'a 'oku 'ilo 'e he fānauakó. 'Oku tangutu fakataha 'a e kau faiakó mo e tokotaha ako takitaha, 'o tukutaha 'enua tokangá 'i he me'a te nau lava 'o fai'. 'Oku 'ikai fiema'u ke teuteu pe ako ho'o tamá ki he sivi'. 'I he kehekehe 'a e vave 'a e ako 'a e fānaú, 'oku 'ikai fiema'u ia ke fai ha tokanga ki ai kapau he 'ikai lava ho'o tamá 'o tali kotoa 'a e ngaahi fehu'i'.

Hili ha taimi nounou mei he sivi', 'e 'oatu 'e he kau faiakó ha fakamatala fekau'aki mo e ngaahi poto, 'ilo mo e mahino na'e fakahaa'i 'e ho'o tamá lolotonga e sivi'.

Ko e Sivi Lelei-taha ki he Kamata Kinitakāteni' 'oku fakakau kotoa ki ai 'a e fānauakó. Kapau 'oku 'ikai ko e lea faka-Pilitānia 'a ho'o lea 'i 'api' pe fiema'u 'e ho'o tamá ha ngaahi liliu, fetu'utaki ki ho'o 'apiakó ke ma'u ha fakamatala lahiange ki he founga 'e lava ke tokoni'i ai ho'o tamá.

Sivi'i 'o e laukongá

'Oku fakataumu'a 'a e ngaahi ngāue ki he laukongá ke 'ilo'i pe 'e lava 'e he fānauakó 'o tohi honau hingoá, fakatokanga'i e ngaahi ongó, ngaahi mata'itohi' mo e ngaahi fo'ilea angamaheni', pea manatu'i 'a e ngaahi fakaikiiki fekau'aki mo ha ki'i tohi nounou kuo lau kiate kinautolu.

'E fai atu 'e he faiakó ki ho'o tamá ha ngaahi fehu'i lolotonga e sivi 'o e laukongá hangē ko'eni':

- 'Fakafanongo ki he ngaahi fo'ilea ko 'eni': map, tap. Te ke lava 'o fakakaukau ki ha fo'i lea 'e taha 'oku ongo-tatau'?
- (hili e lau 'o ha ki'i tohi nounou) 'Te ke lava 'o tala mai pe ko e talanoa ki he hā ne u toki lau atu kia koé'?

'Oku tokoni 'a e ngaahi fehu'i ko 'eni' ki he kau faiakó ke nau fakapapau'i pe 'e lava 'e ho'o tamá 'o fakatokanga'i 'a e ngaahi fo'i lea 'oku ongo tatau pea manatu'i ha fakamatala mei ha ki'i tohi nounou na'e lau kiate kinautolu. Ko e ngaahi pōto'i laukonga mahu'inga 'eni 'e fakatupulekina 'e he fānaú 'i honau 'uluaki ta'u 'i he akó.

Sivi laufiká

'Oku fekau'aki 'a e ngaahi ngāue laufiká mo e ngaahi fakakaukau mata'ifika tokamu'a pea 'oku fakataumu'a ia ke 'ilo'i pe ko e hā e tu'unga lelei 'a e lava ke lau 'e ha tokotaha ako, 'a ia ko e ngaahi mata'ifika te nau lava 'o fakatokanga'i, pe te nau lava 'o lau ha ngaahi me'a, tākaki pe kole ha fanga ki'i mata'ifika iiki; pea fakatokanga'i ha ngaahi sīpinga oku toutou hoko.

'E fai atu 'e he faiakó ki ho'o tamá ha ngaahi fehu'i lolotonga e sivi laufiká hangē ko e:

- 'kamata lau mei he tahá pea te u talaatu e taimi ke tuku ai'
- 'Te ke lava 'o talama pe ko e hā 'a e mata'ifika ko'eni'? (5)

'E tokoni 'a e ngaahi fehu'i ko 'eni' ki he kau faiakó ke nau fakapapau'i pe 'e lava 'e ho'o tamá 'o fakatokanga'i e ngaahi mata'ifika mo lau mei he tahá 'o hokohoko atu. Ko e ngaahi pōto'i laufika mahu'inga 'eni 'e fakatupulekina 'e he fānaú 'i honau 'uluaki ta'u 'i he akó.

Ki ha fakamatala lahiange fekau'aki mo e Sivi Lelei-taha ki he Kamata Kinitakāteni', fetu'utaki ki he 'apiako ho'o tamá. Kapau 'okú ke fiema'u ha taha fakatonulea, fetu'utaki ki he Ngāue Fakatonulea Telefoni' 'i he 131 450. Te nau lava 'o alea'i ha taha fakatonulea 'i ho'o lea fakafonuá ke tokoni 'i he talanoa mo e 'apiakó. He 'ikai 'eke totongi kiate koe ki he ngāue ni.